

Byvandring 23. mai 2022 Grandkvartalet Kongsberg byhistorielag

To nyttige lenker:

Gamle Kongsberg av Vidar Skaar Borgersen og Per Sunmann:

<https://www.nb.no/items/4ba5a5368e42dc1a1f0de8afdc449984?page=69>

Byen vår av Per Sinmann:

<https://www.nb.no/items/2907d227e3428b1d9c3c7a6e744150d5?page=0>

Det har vært langt flere butikker enn de som er med her, gi gjerne tilbakemelding.

Til historielag@ebnett.no

	Eiere	Butikker mm
Storgata		
1	Feste 1 (Fra 1951-kr 100)	Aggis kiosk
2	Før 1838 Kjøpmann Thorne, 1838-1864 Kjøpmennene Borger With og Holst, 1909-16 Elif Kaas 1919-1925 AS Victoria 1933> Kaffistova åt BUL Fra 1990: 17 enheter: 3 næring og 14 boliger	Kjøpmannsgård, Fra 1885 Britannia Hotell, Annet: Knut Hamsun bodde her i 1907 og skreiv Benoni og Rosa, Grunnlag for en vandrer spiller med sordin, 1917 Victoria hotell, 1933 Bondeheimen, Sandsvær sparebank,. Krigen: Tysk kommandantur, Overtatt av Milorg mai-juli 1945, Igjen hotell Bondeheimen, 1980-tallet kalt Saga, kurssenter for KV med rom og spisemuligheter, Caffe Le Croissant, Tasty Asia
3	1891-Skreddermester P. Henriksen I dag: Zachrisen: Aage, Per-Victor og Svein Erling	Urmaker Storfossen, Hedvig Henriksen, ,Fr Olsen, Erling Zachrisen Konfeksjon Fra 2000: Solsenterdrift, Seinere: Frisør
4	1867-1918: Christian Schinnes 1918> Bernhard Howlid 1933> Kaffistova åt BUL I dag:Fra 2020 Estak eiendom	Konfeksjon og Skotøymagasinet, Howlid AS, Georg Sverdrup bokhandel, 2. Etasje Kaffeen åt Bondeheimen, Sentrum kafé. Drap 1942
5	bebygd 1888 Nybruenden 1902-28 Sofie Kulland 1928-Fru Jørgine Fjerdingstad I dag: kommunen	Sofie Kulland forretning, Engebretsen møbler, Samvirkelag Lagt ned ca 1980.
6	Møllebakken 1893 Kjøpmann N. Hvidsten I dag: Bjørn Nestvang	N.Hvidsten manufaktur fra 1889, Brant under krigen, Midlertidig en-etasje bygg reist 1944, bygd opp igjen ca 1950, Den norske bank, Rolfs konditori, Kjell Holthe- lege, Doktor Byhre,
7	1887- 1916 Johan Christensen 1916- F. W. Wendler I dag: Grand og Storgata 7 Kongsberg AS	Grand hotell Garnbutikk, Frisør Grindrud, Grand hotell, Kongsberg Glassmagasin, Arthur M Olsen, Storgatens papirforretning, Wilhelm Hvamb frisør, Grand kafé mot Storgata Grand nybygg, Sandsvær Sparebank, Eiker Tricotasjeutsalg, Telemark HV-distrikt(1966), Toril Berg Stengrimsen-urmaker (1989), Fotograf Leander, Bjørn Spiten-urmaker, Sølv Frisørsalong

		Johan og seinere Fridtjof Christensens Mineralvannfabrikk(langs Tinius Olsens gate)
8	1933:Knut O. Brevig Fra 2016: Haugen Finans AS, Anita Tveiten Olafsbye, Per Olafsbye, Ribra Holding AS	«Drankerns minde» brant 1940, Herman Hansen, Modemagasinet, Edvard Lien sko, Mikkelsen sko,
10	1922> G.M.Magnussen	G.M.Magnussen Restaurant Birger/Krags Møteplass (1994)
11	1824-60 Kjøpmann Daniel Henckel , 1860-1875: Sølvverksdirektør Carl Ferdinand Andersen, 1916-44 Håkon Larsen Korvald, 1944-1959 Anna Korvald, 1959- 2015 Rolf Korvald, 2015- Aase Solveig Korvald)	Lokale 1 - sør -1956 Gjennomgående portrom med tofløyet dør mot gata. 1956-1961 Rolf Korvald Foto (flyttet fra Vestfossen og Bussedalen, senere i lokale 3+4) 1961-1970+ Storebrand Ca.1985-1997 Kongsberg eiendom (senere i lokale 3+4) 1997-1999 Monica Barnevogn 1999-2002 Kongsberg Datatech as (Tormod Helmersen) 2002-2014 Rafinette frisør 2015-2017 Skomaker Robert Johansen 2017-2019 Lampeland bakeri – Tante Bolle 2019-d.d. Makronpikene Lokale 2, 3 og 4 (lengst nord) 1956-d.d. Portrom i lokale 2. 1911-1954 (2+3) Albert Sørensen cigarer og korteverer 1954-1961 (2+3) Inga Sørensen cigarer og korteverer 1911-1930 (4) Kaja Kværna, melk og brød 1930-1964 (4) Fiskum meieri v/Agnes Simensen 1961-1997 (først 3, deretter 3+4) Rolf Korvald foto (fra lokale 1) 1997-d.d. (3+4) Kongsberg eiendom (fra lokale 1, dessuten to rom i 2.etasje) Lokaler i 2. etasje 1938-1966 Hildur Liane frisørsalong (først i 3.etasje, deretter i 2.etasje) Ca. 1966-? Dr. Paudal Ca. 1984-? Drammens tidende & Buskerud blad Ca. 1984-? Storgaten fysikalske institutt (Kilde: Ellen Korvald og Petter Grimsgaard)
12	1931 Kåre Wang og Nils Lie 2020: 4 seksjoner 2-bolig, 2 nærings eiendom	Narvesen, Gulliksen Frisør i kjeller, Seterbua, Joh. Fr Nilsen
13	Brann 1910, ny bygning, 1911- Kongsberg byggekompani, KoO privatbank 1917 2016: Krisco AS	Kongsberg og Opplands privatbank, Clausen Match
14	1934 Harald Sørby 1996: Roar og Tone Nestvang Wessel	Kongsberg Tricotagemagasin Hynnes mote
16	1916 O. N. Sunsehaugen' I dag: Bjørn Nestvang	Kongsberg Cykkel og Sportsforretning, O. Sunsehaugen Intersport(fra 1978) ?Rudins fargehandel og Gulliksen frisør

18	1918 J.M. Johansen I dag Bjørn Nestvang	Karl Glesne, J. M. Johansen Petterson Gullsmed , Junior AS (1990)
19	Før 1836 sagforvalter Køpp, 1836-1863 kaptein Hans Feleicher 1893> Anton Steffensen og etterkommere Hele kvartalet: Fra 1987 Aage Bryn og Ulla Bryn Wilkins (1987)(Fra Gerd og Hans Aage Bryn)	Fra 1892 Kongsberg Samlag for brennevinshandel med sjenkestue, Johan Sletten Skredderforretning, Magna Thorstensen Didi, Gavehjørnet, (Lampeland bakeri neste bygning-1995)
20	Kongsberg Handelslag 1890- 1910 B.Gundersby 1913-1924 Johan Røgeberg 1924> Arne Bjørn Spiten, tidligere: Anders Spiten>Bjørn Spiten	B. Gunderby kolonial 1912 Radio og TVhjørnet
17. maigata		
2	Som Storgt 19	
4	1837-1872 Fogd Daniel Bautz 1915-Niri Garaas 1996: Hotell Norge AS	Apotek Sølvkronen, Hotell Norge, Ye old Corner pub, Lottes parfymeri/Helsebutikken, Kongsberg restaurant og Pubdrift (1993)
6	1921- 1934 N.O. Garaas og Kari Thoen 1934 Fru Birgit Haddeland Garaas 1883: Øystein Niri Garaas Før Knut Garaas og Edel Teigen Garaas	Garaas,, Otto Holthe N. O. Dressmann AS
8	1904 Gurine Halvorsen 1992: 12 seksjoner-3 næring og 9 bolig	Gurine Halvorsen Knut Ødegaard og CO
Skolebygningene		
	Før 1819 Madam Tølke 1819-Svenske regjering og konge 1824 Kongsberg Skolekasse 2004: GT eiendom	Jordnær
	Grand AS(2017)	Naturfagbygning, seinere Bibliotek nå Magazinet
		Gymsal/ Sløydsal, nå Grønsakhandel
		Rektorbolig: Seinere Peppes Pizza, nå fransk restaurant
Magasinparken		
	Østre del Kongsberg kommune, Registrering av grunn 1866, Vestre del Tinius Olsen/Kongsberg vgs/Buskerud- Viken fylkeskommune	

Kilder: Panteregister, Vidar Skaar Borgersen Kongsberg 1924, Borgersen og Sunmann Gamle Kongsberg, Sunmann: Byen vår

Kongsberg byhistorielag : Byvandring mandag 23. mai : Grandkvartalet rundt

0..Magasinet og Magasinparken

Myntmester Christopher Meyer og Kirsten Buse bygde huset som sto ferdig i 1724. Imidlertid blei Meyer tatt for sølvtjuveri i 1728, brennmerka i panna på Kirketorget og ført til Akershus for slaveri. Han døde der i september 1729.

I 1774 blei det for bergalmuen innført naturalforpleining og dermed bygd et kornmagasin i forlengelsen av det beslaglagte huset til Meyer. Dette var 55 alen langt og 24,5 alen bredt, 35 x 15,5 meter. Hele bygningen totalt 58 meter langt med 30 rom

Blei brukt i 1872 som kornlager.

Sto i byen til 1913, flytta til Gardermoen med 40 jernbanevogner.. I 1909 blei fire av innertakene i Meyers gård flytta til Folkemuseet. En stor lås er på Lågdaslmuseet og noen andre paneler er i privat eie.

I 1993 blei det diskutert om Bergverksmuseet kunne overta det, men det var ikke mulig å få finansiering.

Selve Meyers hus blei kjøpt av Christian Oppegård på Børter gård i Ytre Enebakk og flytta dit. Han brukte seks år på restaureringen. Øvre Sandsvær historielag hadde et par år siden en tur dit.

<https://3600.no/hvis-veggene-kunne-fortelle/>

I 1923 blei det anlagt en park her tegna av landskapsarkitekten Otto Seyer. Steinene til parken er grunnsteinene til Paléet og magasinet.

<https://3600.no/vi-presenterer-magasinparken/>

Magasingaten til Tinius Olsens gate bysten satt opp i 1928

2.Bondeheimen

Mange navn: Først kjøpmannsgård, så hotell Britannia 1885-1917, Victoria 1917-1932, Bondeheimen 1932- 1969, Saga hotell 1969-, 1980-åra KV kurs og konferansesenter.

1907. Knut Hamsun skreiv Benoni og Rosa og tida på Kongsberg ga motivet bak En vandrerspiller med sordin.

https://ksh-lag.no/lokalhistorie/boker/tek_03_Kn_ha_ev/

Ortkommandantur under krigen, mai og sommeren 1945 Milorgs disposisjon

4. Howlidgården

Sverdrups bokhandel fra 1920-åra. Til Når, ca 2000? Kaffistova åt BUL, seinere Sentrum kaffe 1950 åra til ca 1980? 1942 Drap på Kaffistova 8. november 1942. Stein Hvashovd, slått i hel av den tyske soldaten Walter Greul. Begravelsen 14. november 1942 lengste begravelsesfølge i Kongsbergs historie. 1500 personer. (LL 2016)

Se artikkel i Langs Lågen 2016:

<https://www.nb.no/items/efc0e1126ca247bd0f3883b07b386316?page=89>

5. Samvirkelaget

6, Hvidstengården

7. Grand og Kongsberg mineralvannfabrikk – Johan Chrsitensen- begynte som ølkjører, blei en stor investor og hadde Grand og Mineralvannfabrikken. Sønnen Fridtjof C. – flytta når Grand blei revet i 1961 til Kongens gate/Dyrmyrgata. Nedlagt 1981.

Grand skifta utseende flere ganger, fikk Sveiserstil-veranda. Revet i 1961. Grand kafe lå mot Storgata, rett før Korvald-gården. Kongsberg Drekkevise forteller om Elgen på Grand som kom gjennom gården inn i kaffeene og ut gjennom vinduet. 28. november 1907 skjedde det

<https://www.nb.no/items/e918fa850ba7001b61fd2f3cd1b2b6d9?page=65&searchText=%22Kongsberg%20drekkevise%22>

8. Drankerns minde. Flott gård med tårn brant ned i juni 1940.

10. G.M.Magnussen Stifta i 1886. Thor Reinhardt startet bedriften og kjøpte gården i 1896. Gustav Martin Magnussen f. 1887 i Larvik overtok den i 1916 og kjøpte huset i 1922- altså for 100 år siden. Dagens Gustav Martin er 3. generasjon. Mange husker nok Brita Magnussen og Kjell Sundhaugen. Før het det isenkram (tysk eisenkram), nå jernvare og kjeden Jernia.

<https://www.nb.no/items/dcebce346ce7f0999256e11f31fac062?page=7>

11 og 13. . Olaus Langekjenn hadde gården i 1910 da den brant natt til 8. mars 1910. Også Nr 13, Dybdalgården brant ned da. I alt 11 familier bodde der da. Langekjenn bygde opp gården i mur, tegna av arkitekt Christian Reuter, Gården blei kjøpt av Håkon Korvald i 1916. Nr 13 blei kjøpt av bl.a. Johan Christensen på Grand som hadde danna Kongsberg byggekompani, De kjøpte tomte og bygde opp huset. Fotograf Rolf Korvald overtok nr 11 og hadde fotobutikk her til han døde.

12. Kjent tidligere som seterhua, Wang-gården eller Narvesen. Kjøpt av Kåre Wang og Niels Lie. På folkemunne kalt kineserne- Wang og Li. Blei i 1969 seterhua super, selvbetjeningsbutikk, muligens den første på Kongsberg. Stengte i 1987.

19.Steffensengården. Mer kjent som Thorberg-hjørnet etter

20. Spitenhjørnet eller Radio og TV-hjørnet. Anders Spiten. 1960 når TVen kom- stor folkemengde utafør butikken for å se på TVen

17.maigata

Grandsida: Var bensinstasjonen til Sælebakke der, etter at han flytta til Storgata/Bekkedokk blei det ei tomt-sentraltomta. Vestafør der var Middelskolens hage og Mineralvannfabrikkens gård. Så blei nye Grand bygd etter 1961 og framover til 1965. Ny gate. Christian August gate forlenga fram til Tinius Olsens gate

4. Hotell Norge.

Sentralt under krigen for hjemmefronten, samlingssted for utdeling av illegale aviser. Kommunistenes sentrale sted med etter hvert Gerhard Haddeland. Episoden med Arne Gundeid som gikk feil først til Bondeheimen.

<https://www.nb.no/items/fecafecacbd94bb43177a451053733f?page=113&searchText=%22Arne%20Gundeid%22>

Middelskolen -Sløyden- Rektorboligen. Naturfagen.

Om Maurits Hansen på Kongsberg:

<https://www.nb.no/items/1f927995f4db63ffd3c6e98029264be7?page=91&searchText=%22Maurits%20Hansen%22>